

Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР

◆ № 83 ◆ Вівторок, 30 квітня 1991 року ◆

Ціна 5 коп.

Так пахнуть
квіти світу

Філософи продовжують пояснювати Божий світ, але сьогодні вони роблять це обережно і некатегорично.

Вони кажуть: ми стоїмо між минулим, ледь-ледь пізнаним, і майбутнім, ледь-ледь видимим.

Або: ми щоранку прокидаємося у залутанішому й безладнішому світі, ніж той, котрий ми залишили напередодні, лягаючи спати.

Окрім Царства необхідності і Царства свободи, філософи нині визнають і Царство випадковості.

А ми й без них знаємо, що світ тримається на чарівних випадковостях, що спокон віку повторюється.

Дід зривав весняну квітку й подав бабі.

І виявилось, що квітка пахне так само, як і кілька десятиліть тому, коли ніхто з них не думав, що ця випадкова квітка стане першопочатком нового роду.

Фото Михайла САЧКА.

У НЕДІЛЮ, 28 квітня, до Києва з Мюнхена повернулася очолювана Л. М. Кравчуком делегація Верховної Ради Української РСР, яка перебувала з офіційним візитом у Вільній державі Баварії.

Разом з делегацією до Києва повернувся Генеральний консул ФРН у Києві Х. Г. фон Бессеберг.

П ПРОБЛЕМИ ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у контексті будівництва загальноєвропейського дому було обговорено на зустрічі за «натурлими стопами» у Верховній Раді УРСР депутатів європарламенту і представників ряду зарубіжних екологічних громадських організацій з народними депутатами УРСР і СРСР.

На зустрічі говорилось, що сьогодні Україна взяла під свою юрисдикцію контроль за всією трицифровиметровою зоною і тому прагне розвинути співробітництво з різними країнами для розв'язання цієї глобальної проблеми. Як і раніше, залишається реальною загроза зміни льодовиковим водами радіоактивного шару землі з берегів Північної Америки і потрапляння «бруду» в Чорне і Середземне моря. Потрібні додаткові зусилля щодо пошування радіоактивних відходів, які містяться під сарновом, дезактивації території, постачання населення екологічно чистих продуктів та ряду інших завдань. Відзначалося, що зарубіжна громадськість ще не досить інформована про справжні масштаби катастрофи.

Н А ФАКУЛЬТЕТІ підвищення кваліфікації кадрів Київського інституту політопії і соціального управління завершено навчання голів міських і районних у містах Рад народних депутатів — голів виконавчих комітетів. Їх заступників та інструкторів організаційних відділів обласних і Київської міської Рад народних депутатів.

Поряд ними виступили і відповіли на їх численні запитання Голова Верховної Ради УРСР Л. М. Кравчук, член Політбюро ЦК КПРС, перший секретар ЦК Компартії України С. І. Гуренко, голови постійних комісій Верховної Ради УРСР М. П. Білобоцький, М. В. Гришко, М. І. Залуца, Я. Ю. Кондратьєв, А. С. Матієнко, М. О. Шуляк, міністри: В. С. Височинський, А. М. Звєрнов, А. І. Золотарьов, І. А. Зямон, В. Н. Плітін, О. І. Скупічев, голови державних комітетів: В. П. Борзов, В. М. Гусов, В. І. Ляшко, А. К. Міничко, Д. Г. Надшиновський, вчені.

30 квітня 1991 року. № 83.

ДЕ Ж ТОЙ «ВМІКАЧ»?

Денне і вечірні засідання 26 квітня

Повномочення за часом засідань у п'ятницю не вийшли: через незалучення першого депутата правлячої коаліції до режиму і розійшлися задомо до затареного кінця засідань. Вони встигли тільки заслухати співгодоваця депутата М. Байрака про закон щодо оподаткування і заїти перем'я містера В. Фоміна про стан справ у республіці.

А сталося це тому, що в залі знову «хмарилось». Опозиція, розширивши порогове голосування з питання звільнення С. Хмарі з під варті (205 голосів «за»), як перемогла, так і новітні жодні поліатки не слухали, раділа, що ж і їй роботи дані. А в цей час, незважаючи на те, що податкова система — не справа для республіки архіваційна, загальний механізм для управління всім народним господарством на шляху виходу з кризи й інтеграція в світове економічне співтовариство, більшість тих, хто приїхав до Хмарі і підписав опозиції «споризм» — із залогом про змину запобіжного захо-

ду щодо заарештованого депутата Владислава С. Дорогушова. Підписав документ більше 20 представників більшості. При цьому С. Дорогушов заявив, що вони не ставили за мету зібрати 200 і більше депутатських автографів, а виходили з гуманних міркувань. Разом із заявою опозиції ці документи передали до Верховного Суду УРСР, і якщо там теж зможуть належним чином віднайти на депутатів, що опозити, то є навіть, що одно з парламентських крик буде усунуто, і Верховний Рад паркеті перестане «ліхонити».

А необхідність спокійної роботи парламентарів, по-

чину шляху виходу республіки з кризи наочно засвідчили у своєму виступі перем'я-міністр України В. Фоміна. На його, як висловився головоуличі, П. Плоц, «три дні ланки депутатів і ось що вони почули».

«Існує об'єктивний закон: чим вище планка політичної боротьби, тим краще виконавчий апарат, урядові виконувачі своїх функцій», — заявив В. Фоміна. Не можна урядові через дев'ять п'ять зупинити перед парламентом. Треба працювати, бо саме на цьому лежить безоскаржливий відношеність за реалізацію суверенітету на «практиці». А що ця «практика» дала в зацікавленого стану, перем'я вів на-цифрах. Що ж пропонує уряд? Скасування обмеження на особисті доходи, але тільки тим, хто працює, вилучає порушувати. Для цього потрібна нова система оплати праці, яка б через набір нових тарифів стимулювала саме працюючих. Потрібний над-

звичайний бюджет держотної економіки копій на території України. З метою цього зменшено відрахування до соціального бюджету підприємств за наблизим часом 90 відсотків соціальних підприємств перевести під юрисдикцію соціального бюджету, піднятися фінансування промишлого будівництва тощо.

Народу України в цих умовах, звичайно, доведеться ще й заплатити. Наскільки він не уявляю, уряд планує терміново зниження роздрібних цін на деякі види товарів першого попиту, зниження тарифів на приміський транспорт, звільнення від податку з продажу на основі найсхожіших товарів.

Щоб захистити внутрішній ринок, планується введення республіканських спеціальної на промислові товари. «Тільки не треба дотепів про комуналізм», — дещо розсерджені В. Фоміна на репліки із залу, перем'я неоскорблений, в принципі, ніхто не був проти.

Повісив В. Фоміна і принцип підписання ним «заяви «дев'ять плюс один» — М. Горбачов і лідери дев'яти

республік — від 23 квітня цього року. По-перше, заявив підписати кожний, заявив перем'я, це — не договор, об'єктивний для виконання, по-друге, заява та містять принципово нові положення: офіційне визнання права економічного співробітництва між республіками — Грузією, Молдовою і Вірменією — таким вирішується свою долю щодо Союзу, підтвердження, що найнижчий рівень тону про Союз як об'єднання суверенних держав, що дасть найбільш економічне співробітництво тілько учасникам Союзового договору, накреслено цінні заходи щодо зменшення соціальної напруженості.

Можливість «потратити» перем'я питаннями й детальним обговоренням, асудовити свої «за» і «проти» депутатам голосувати. П. Плоц не дав. Сестя переправля робити, що 12 травня, коли відпочити і пошукати «вмикач» поліпшення нашого життя. Все ж такі ми має десь бути...

Володимир СКАЧКО, парламентський кореспондент «Голосу України».

ШЛЯХОМ ЗМІЦНЕННЯ СУВЕРЕНІТЕТУ, ПРАВОПОРЯДКУ ТА СТАБІЛЬНОСТІ НА УКРАЇНІ

Про суверенітет України сказано багато. Але досвід — власний та інших країн свідчить, що суверенітет неможливо підтримувати ефективно виконавчою владою, яка б доладала бунтарство, давала б державі сильну правову, демократичну державу за рахунок забезпечення правопорядку та стабільності.

У галузі демократизації нашого суспільства зроблено багато, іноді так багато, що вже вадить справу. На мою думку, це сталося тому, що на самому порозі перебудови ми не зуміли встановити жодні міні-демократії та анархії, хаосу, правового нігілізму, беззастовищеності, диктаторства злочинних елементів.

А вихід із ситуації, що створилася, один: необхідно, щоб у нашому житті правили лише його величність Закон. Не можна сказати, що у нас сьогодні законів мало. Вони є. Іх у принципі досить для покладаючи кращо-бульким видам злочинця. Проте досі немає ефективного механізму їх вастосування та виконання.

Крім того, на Україні стала серйозна зміна — прийнято Декларацію про державний суверенітет. Зако, про економічну самостійність, та багато інших. Чинна Конституція УРСР суперечить цим новим документам і тому вже не може ефективно виконувати роль Основного Закону суспільства.

Таким чином, наступним принципово важливим кроком в утвердженні державності, суверенітету, правопорядку і стабільності на Україні повинні бути розробка та прийняття Верховною Радою нової Конституції республіки, яка б юридично втілювала в собі Декларацію про державний суверенітет України, і не дай Бог, як то кажуть, нашим народним депутатам при прийнятті цього документу від України рішення відійти від Декларації.

Якщо ж ми найбільш

часом не приймемо нову Конституцію республіки, то будемо змушені прийняти до неухваленого рішення нової Конституції ВСР, яка зараз розробляється і після завершення дію переверстять всі десятиріччя республіки про суверенітет. Адже Конституція — це закон, а Декларація — тільки наміри.

У проєкті Конституції України обов'язково має бути передбачено посилення впливу нашої влади, передусім, за рахунок введення поста Президента республіки, який повинен обиратися всім народом України.

Якщо ж не вистеж цей пост, то союзна президентська правління на Україні може бути введено в будь-який час.

Але при цьому слід мати на увазі, що коли в усіх суверенних республіках державою будуть сформовані президент, тоді виникне питання у такій формі правління, як рада Президентів, яка може засідати по черзі в столицях суверенних держав. Про це мріяв В. І. Ленін ще в 1922 році. Бо ж Союз Суверенних Держав — це не держава, а тільки Союз. Протягом добровільної. Після прийняття Конституції і введення поста Президента України значно зміниться свій характер міжнародної аргентури, в тому числі асудити в різні союзи і співдружності. Разом з тим, суверенітет і зможуть віднайти новий, повного суверенітету треба буде зробити це дуже багато.

До недавнього часу було такою багато плутанини у функціях міських, обласних, районних, сільських Рад та їх виконавчих комітетів. Вони дуже часто віділювалися від один одного, а іноді й конфліктували. Зараз уже, мабуть, усім стало ясно, що головною обласною Раді обласного виконавчого комітету, наприклад, має бути одна й та ж особа. Таке подання має бути зроблено на суверенних рівнях. Це дозволить на-

вести порядок в їх роботі і змінити виконавчу раду.

Для більш ефективного наведення правопорядку, підняття оперативності в об'єднанні злочинності на Україні також створити єдиний, незалежний від поліції, мити мають увійти нові сили правопорядку. Міністерства внутрішніх справ, Прокуратури, Комітету державної безпеки, Міністерства оборони республіки.

Як відомо, в Декларації про державний суверенітет України, прийнятій Верховною Радою республіки 16 липня 1990 року, сказано: «Українська РСР має право на власні Збройні Сили. Українська РСР має власні внутрішні війська та органи державної безпеки підпорядковані Верховній Раді Української РСР».

У зв'язку з цим дуже важливими факторами зміцнення суверенітету, стабільності та правопорядку в Україні мають стати власні національні (тактичні) Збройні Сили і незалежний Комітет національної безпеки України.

Сьогодні на території нашої республіки знаходиться близько як мільон 200 тисяч військовослужбовців Радянської армії, у зв'язку з чим Україна несе величезні економічні витрати. Сюди пред'являється також солідність, державності та інші аспекти пов'язані з суверенітетом республіки.

З урахуванням викладеного, гадаю, доцільно створити Українську національну гвардію (військо) на професійній основі чисельністю близько 150 тисяч чоловік. При цьому стратегічні (ракетні) збройні сили повинні бути союзними, а прикладом, як ФРН, Франція, Італія, Великобританія мають збройні сили чисельністю від 250 до 500 тисяч чоловік. Але України покла

вистачить і 200 тисяч (разом зі стратегічними військами) — нападати ні на кого не зможуть.

Нерішучим оборонного відомства республіки, на мою думку та виходячи з досвіду передових західних держав, можуть бути цивільна особа, можливо, фактично у галузі історії України, юрист, економіст, вчений.

Але ж ми повинні думати і про те, що майбутньому, згідно з Декларацією про державний суверенітет, Україна має стати без'ядерною. Кому, як не мешканцям України, які потерпіли від чорнобильської катастрофи, треба якомога швидше розв'язати ся як з атомними боеголовками, так і з атомними електростанціями.

Якщо говорити про створення незалежного Комітету національної безпеки України, то до основних його функцій слід віднести:

1. Забезпечення безпеки нашої України, кожної її громадянина незалежно від національності, партійності, віри, місця проживання, соціального походження та інших ознак.
2. Забезпечення та зміцнення суверенітету (повної незалежності) та територіальної цілісності України.
3. Забезпечення автономності, незалежності та безпеки економіки України.
4. Сприяння забезпеченню республіки інформацією економічного, технічного, наукового, політичного та воєнного характеру.
5. Проведення контрольно-наглядової роботи, охорона державних запасів, економічних, технічних та інших таємниць.
6. Охорона та захист державних кордонів України, контроль за ввезенням і вивезенням кордону республіки, боротьба з контрабандою.
7. Охорона Верховної Ради та уряду республіки.
8. Контроль безпеки експлуатації атомних електростанцій.

9. Контроль безпеки руху повітряних суден та інших видів транспорту.

10. Боротьба з організацією злочинності та особливими видами злочинів (економічними, саботажними, економічними та господарськими злочинами, погіршення працотворності, валютні злочини, карбонізація, порибиски, руйнування в наближених селешових будів, ремонт, незаконне зберігання зброї, вираження людей [італія] та інші).

Важливою функцією безпеки України має підпорядковуватися виключно Верховній Раді республіки і фінансуватися з її бюджету.

І, нарешті, у зв'язку з вищесказаним в інтересах втілення в життя Декларації про державний суверенітет України і зміцнення правопорядку та стабільності в Україні, слід негайно ж запровадити Верховній Раді республіки на подальших сесіях обговорити такі питання:

— про прийняття нової Конституції держави, зброї, прапор та інші суверенної України;

— про введення поста Президента України;

— про переіменування посади прокурора на посаду Генерального прокурора України, про його підпорядкування Верховній Раді України і підпорядкування виключно їй;

— про переіменування Комітету державної безпеки в Комітет національної безпеки України; про підпорядкування Комітету національній Раді республіки, про його фінансування тільки з бюджету республіки;

— про прийняття Закону про національну безпеку України;

— про створення Українського національного війська;

— про введення в республіку своєї грошової одиниці;

— про статус карлового депутата України і порядок його віділення;

— про виконання Закону про мови в УРСР;

— про міграційні процеси в республіці;

— про громадянство в УРСР; про громадянство в УРСР;

Федір ЧУПРИНА, заступник доценту кафедри філософії Київського інституту цивільної авіації, кандидат економічних наук.

І ПОЛІТИКИ

Верховної Ради спробу тиснути на суд.

Суд на чолі з Л. Грингор'євою порадився і вирішив: касаційну скаргу не задовольняти, але з рішення Радянського районного суду вилучити його політичні інсинуації, втримати в кращих традиціях боротьби з «підбурювачами спокою» та «очорнювачами». Адресовано газеті й окрему ухвалу, зміст якої поки що невідомий.

Отже, журналісти й надалі залишилися беззахисними перед думками народних депутатів, яким, певно, думати треба тільки «перевіреніми фактами». Єдине, можливо, позитивне в цій справі, це те, що суд відмовився у вироків від політичних оцінок. Це, можливо, перший крок до бажаючої деполітизації судової влади. Але, як кажуть, поживемо — побачимо.

Володимир СКАНЯ.

ДОРОЗІ

в об'їзд, то трамвай і тролейбуси змушені стояти. І все це тому, що хтось захотів вийти з плакатом на проїжджу частину дороги. По-вірте, переможців тут бути не може. Є тільки переможені.

Борисе Петровичу, після таких «мітингових університетів», що б ви хотіли порадити майбутнім маніфестантам, страйкарям?

В усьому має бути здоровий глузд і повага до Закону. Інакше на нас чекає хаос, протистояння сил, втрата. А допустити цього не можна ні під яким соусом. Отож хотів би звернутися як до організаторів мітингів, маніфестацій, страйкарів, керівників різних рухів і партій, так і до представників місцевих органів влади. Завчасно погоджуйте між собою подібні акції за часом і місцем їх проведення. Відзначте майдан, а за бажанням його можна знайти скрізь, де б могли розташуватися всі бажані поговорити, подискутувати. І — мітинуйте на здоров'я! Тільки не робіть цього, ради Бога, на проїжджій частині транспортних магістралей.

Інтерв'ю взяв
Василь ГЕЛЕТКО.

діння зірки Полни мандан Хмельницького підійти зі свічками в руках. Вони приїхали з України. Священник АУПЦ відправив їх тих, хто поклав своє життя при пікетиці Чорнобиль. Зали на майдані. Його віз письменник Юрій Щербак.

Олександр ШИЛКО.

Фото Олександра КЛИМЕНКА та Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

А тим часом
у Києві

СВЯТО — ОДНЕ,
ГАСЛА — РІЗНІ

Рух й Українська республіканська партія в ці квітневі дні вирішили бути послідовно-самостійними до кінця. 26 квітня Секретаріат Руху вирішив... взяти участь у першотравневій демонстрації. Однак — під національними прапорами і власними гаслами: «Перше травня — день міжнародної антикомуністичної солідарності трудящих» та «За єдність народу України в боротьбі за державну незалежність».

Члени Руху й УРП 1 травня утворять свою колону біля Республіканського стадіону, а потім на площі Жовтневої революції відбудеться мітинг, в якому й візьме участь «незалежна» колбіна.

Володимир СЕРГІЄВИЧ.
Телеграфним рядком
зі Львова

І ПОЛІТ'ЯЗНІ ОБ'ЄДНАЛИСЯ

Завершив роботу установчий з'їзд політ'язнів України за участю 1.135 делегатів з усіх областей республіки, з Казахстану, Литви, Молдови, Білорусії, Польщі, а також Москви і Воротки. Створено Спілку українських політ'язнів, прийнято її статут. Головну раду Спілки очолив І. Губка.

ЛИЦЕ ЛІЦЕЮ

В університеті імені Франка створюється лицей, де навчатимуться 8-9-класники, що мають хист до точних наук. Поглиблено вивчатимуться фізика, математика, інформатика, англійська мова. Кращі випускники матимуть право вступу на ряд факультетів університету.

БЕНЗИН НЕ СМЕРДИТИМЕ!

Мале підприємство «Тонус» розробило пристрій «Озонатор», що на 10 відсотків економить витрати бензину, зводять до мінімуму шкідливі викиди, дещо нарощує потужність двигуна. Уся це підтверджено палаторними пробами.

БЕЗ ЗАЙВИХ КЛОПОТІВ

З 1 квітня п'яв'яни можуть придбати чи продати власний автомобіль або через комісійний магазин, або через реєстраційно-екзаменаційний відділ ДАІ. Це узаконено спеціальним рішенням облвиконкому. Усі операції бере на себе ДАІ. За кожну кіньшу силу машини до трьох років експлуатації ви платите по 12 карбованців, до 5 років — по 10 карбованців, до 10 років — по 6, понад 10 років — по 4 карбованці. 50 відсотків коштів від цих послуг надходить у бюджет області. Згодом послуги буде запроваджено в усіх відділеннях ДАІ Львівщини.

ВИМОГИ ПРОФСПІЛОК

Відбулася регіональна нарада профспілок Львівської, Тернопільської та Івано-Франківської областей. Прийнято заяву з вимогою до Парламенту та уряду: прискорити реалізацію Декларації про суверенітет та Закону про економічну самостійність. Прийнято також ряд вимог, спрямованих на соціальний захист населення.

Андрій БОЄЧКО,
спеціальний кореспондент
«Голосу України».

Фоторепортаж

ІЛИ ВАРЕНИКИ,

танцювали, слухали трістких музики — у Київській школі-інтернаті № 9 був вечір «Живи, Україно», який підготувала вчителька української мови та літератури Тамара Миколаївна Слюсаренко. Завдяки їй учні змалку знають багато пісень, казок, люблять і шанують нашу культуру.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ІРКІТОВАНО В НОМЕР

ЧИ ЗМИВАЄ ДОЩ
УСІ СЛІДИ?

Цілий день періція холодний дощ над Дніпропетровськом. Та, незважаючи на примхи весняної погоди, тисячі донецьчан зібралися зранку на центральну площу міста. Приводом для масового мітингу стало рішення лозачаргової сесії міськради про проведення загальнономіської мітингової акції протесту.

Десять тисяч активістів підприємств, організацій, установ міста на лігдових зупинили роботу на знак підтримки вимог страйкувальних шахтарів щодо економічних та політичних реформ, протестуючи проти зниження життєвого рівня населення внаслідок урядової лостановки про реформу ціни.

А тим часом хвиля шахтарського страйку на Донеччині не спадає. Не працює понад 30 вугільних підприємств області.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».
Донецьк.

Нуль уваги

ДОКИ ПІД ОБСТРІЛОМ
ІЗДИТИМЕМО

Лише на нашій невеликій автостоянці на вулиці Мисленка набереться більше десяти автомобілів з «візерунчастим» переднім склом. Це — результат їзди нашими розчудовими дорогами.

Копи десь ремонт дороги — на десятки кілометрів розтагуються небезпечні зони. Мабуть, кожен водій бачив, як з переважаних «КамАЗів» на поворотах і виїздах спливають щербини. Бачать це і працівники ДАІ, але чомусь дівачих заходів не аживають. Ну, оштрафують денного, та це мало допомагає.

Володимир ГРИЦЬКО,
водій автобаз «Ровно»,
меліоводгоспу.
Ровно.

Тільки факт

В ЧУЖИЙ
МОНАСТІР...

Як повідомляв з прес-центру УВС м. Києва, 21 квітня о 9 годині ранку на площі Богдана Хмельницького почали збиратися віруючі Української православної церкви. Напередодні їм стало відомо про наміри зареєстрованого товариства кришнаїтів, які іменують себе «Велике біле братство», або «Інститут душі атма», здійснити обряд хрещення на території Софійського собору.

На 10 годину на площі біля собору зібралися близько тисячі християн і понад 100 чоловік кришнаїтів на чолі з Ю. Кривоноговим. Дозволу на проведення акції у нього не було. До речі, це вже друга протизаконна акція, яку вони намагалися здійснити.

З метою уникнення сутички на релігійному ґрунті дві ворогуючі групи були розділені працівниками міліції. Правохоронці асіляко намагалися заспокоїти обидві сторони. Незважаючи на це, члени «Великого білого братства» усе ж наполягали на своєму.

Природно, що це значно загострило б і без того складну обстановку на площі. Тож міліція була змушена владити конфлікт.

Ю. Кривоногова та його 18 спільників затримано.

Двох з них оштрафовано на суму 200 карбованців, а на решту 17 передано матеріали до правоохоронних органів за місцем проживання.

Людмила БАРАНЕВИЧ

БЕЗПР

Купую свіжі г... одному з місць... ку». Ос і того д... до найближчого вокзалу площу... не повірив: зник... вчора стояв, л... юрмилися.

Начальник діл... вання преси пош... рнк розповіла:

— Не дали на... нести, завантажи... на автомашину... дис на подаір... аказівкою голо... кого райвиконко... дукта. Я ходила... забрати кіоск. Т... магіє сплатити 10... — за зберігання... йоні вже вибито... понівечено, зник... не астигла винес... все відшкодує!

За розпорядж... нонкому в О...

Футбол

Зіграно матчі... чемпіонату СРСР... «Спартак» (Влад... «Динамо» (Мінс... кор» — 2:1, «Памір» — 0:0, «... — «Металург» — до — «Динамо» 0:2, «Локомотив» (Київ) — 1:2.

Після серії не... святковий подару... хильникам зроз... рець». Особливо... даю, викликав л... нинів з ниянами... ни мав помітну... в ларшому тайм... ко не реалізує... призначений... арбитром Ізео Г... нин влучив у щ... другому таймі... себе реалізує... допоміг забити... Юрану. А потім... чудовий м'яч і д... 2:0. Лише на ост... м'яч зрикошетив... Саматова влетів... Що ж, кияни... залишили досить... ження. Вони вий... му সিдаді: Кут... Цвейба, Ю. Мо... Шматованенко, Мороз, Засєц... Беца, Юран (Ма...

А тепер про... ковського «Спар... мо, цей клуб в... варискої матчі д... з'явився на по... нату СРСР з «П... ківським «Дина... нарна номісія Ф... болу Радянської... рішила покарати... поразками. Ал... вердикт мав за... винником цієї о... нах він не голоп... ням комісії.

Утім, ось інфо... Федерації Вчєд... ва. Ситуація ро... тально. З'ясувал... ництво «Спартак... ньо домовилося... цями, і з ниянам... си. Є документи... сторонами про... в Москві (з «Па... 3 липня і в Киє... Думка членів... була єдиною. Та... можна, який... штрафувати «... 200 тисяч нарб... в'язати його вил... кідні компенсаці... «Динамо» і «Па... тримало 13 член... ти було... п'ятє... Отже, прийнят... ведливе рішення...

Це два роки тому
 в Одесі здивася:
 перша вимога
 болгар — вичитати
 рідну мову
 в школах, чого
 не робилося там
 з початку минулого
 століття, з часу
 переселення
 болгар у цей край.
 Але мова
 радянських болгар
 була
 і залишався
 далекою від
 справжньої
 літературної
 мови, бо
 зберегалася на
 побутовому рівні,
 у діалектно-
 архаїчному 'стані.

Тому органи
народної освіти
Одеськи,
відкривши
у 1987/88
навчальному році
факультативне
викладання
болгарської мови
в місцях
компактного
проживання
болгар, мали
дбати паралельно
і про підготовку
кадрів. Щоб
підняти фаховий
рівень вчителів-
ауктистів, ще
у 1989 році пішли
найпростішим
шляхом:
домовилися
з Міністерством
освіти НРБ про
взаємне беззаступне
створення
читальні-
російської
з Болгарії та
болгарської —
з України.

[illegible]

МОВА, КАРБОВАНЦІ І ЛЕВИ,

або Як вивчають болгарську на Одещині

Уже давно всім відомо: скільки не запрягай гарбу попереду воля, вона нікуди не поїде. Бо в будь-якій проблемі головне не тільки бажання її вирішити, а ще й правильний метод цього вирішення, таж би мо-анти, не що, а саме як робити.

Перебудова у сфері міжнародних відносин виявилася а небувалому піднесенні національної свідомості, втяязі можної національності до самоствердження і самореалізації своєї особливості в неповторнос.

Ще два роки тому у радянській Одесі та відривній області діяв: перша вимога болгар — анематизувати мову в школах, чого не прийняли, а потім — мінулому століття, з часу переселення болгар у цей край. Одеська влада розумію пішла на компроміс: дозволила паралельне викладання рідної мови. Але постанала проблема: хто буде викладати болгарську, адже в Одесі нікого не виховували в СРСР не готували ніколи. Спершу вичукали ентузіастів. Але мова радянських болгар була якимось несправжнім літературним, бо збереглася на побутовому рівні, у діалектно-побутовому варіанті. Тоді в Одесі інспектор-методист Одеського обласного управління народної освіти при організації в Одесі ВУР, у Міністерстві освіти Болгарії, куди приїхала перша делегація радянських вчителів-болгарців, встановила значущі умови: не погодно, але, як сторичі бабусі...

Тому органи народної освіти Одещини, відкриті у 1937/38 навчальному році (Одеський педагогічний інститут і Одеський болгарський мовний вчительський інститут) внаслідок некомпактного проживання болгар, почали паралельно давати і про підготовку кандидатів педагогічних наук і складуючи питання діясно вирішувати усе. І потрібно їх багало...

У 1988 році Ізмаїльський педагогічний Набрав першу групу студентів 25 осіб, майбутніх вчителів російської і болгарської мов. Для своїх болгар відповідно встановили вчительський Інститутський педагогічний Кожного наступного року такі набори повторювалися. Із загальної кількості Одеський держуніверситет. Оскільки Одеське обласне управління народної освіти встановило в 1993 році викладання болгарської мови

Приміром, сім підприємств Кременчука, маючи в своєму розпорядженні 32,8 мільйона інвалюантних карбованців, витратили їх таким чином: на відплата — 10, на придбання речей, не першої необхідності і не найкращої якості, 22 на придбання обладнання тогочасної і даних кошти десятих карбованців соціальні потреби.

Інший приклад. Полтавчанам відомо, що в Європу прорубалась «козюлка», стратегічна сировина для багатьох машин. Але за 3,5 тисячі доларів США за тону. Полтавчан ж, зірваючи його зі всіх ілюстраційної України, продавали майже вдвічі дешевше. А й у такій спосіб зрозуміли зв'язку вільно конвертована купівлю — тобто близько 100 тисяч карбованців.

ті а культурі, мові, традиціях. Тому й збереження міжнародної злагоди на багатонаціональній Україні — проблема архіважлива.

Одеська область, де вроживають представники більше ста національностей, саме і є тією загомою крадіиною, а якій можна побачити усьє овеан проблем. Серед одеського «нового асвета» радянських болгар — 170-180 тисяч. Десятки тисяч їх живуть і а осудній — Запорізькій, Миколаївській, Херсонській областях. Про болгар і мова.

у, в як підготови не з ми-город-Дні-горів, представників Одещини, Миколаївщини та Запоріжжя. Перед від'їздом я з ним зустрівся.

— Головні мета нашої поїздки — теоретична підготовка у викладанні сучасної літературної болгарської мови, бо мова радянських болгар далека від досконалості. Вона застаріла, — сказала мені керівник групи, мето-

[illegible]

— Я — з болгар Тарві, Запорізька область. Коли розмовляю з ким-небудь у Болгарії, мене обов'язково запитують: «Вн з Союзу?». Отже, нас щось відає, — говорить журналіст і викладач Іван Гугунський. — Наша болгарська мова «засмічена» запозиченнями з інших мов — російської, турецької, української, в Болгарія дає

Пробачання інтелектуального та професійного збагачення, «цілфудання» мови на стажуванні говорили мені й інші вчителі: Домінік Пельтек та Валентина Полєва (Одещина), Олена Радупова та Олена Гарбузова (Миколаїв).

Згодом розмовляючи із завідувачим Одеським управлінням народної освіти Леонідом Фурсенком, довідався, що вже розроблений і готовий до друку підручник з болгарської мови (спілка на

праця болгарських і румунських фахівців. Н. Замеєв, Т. Терз, Т. Міткова та М. Тарасово, що надрукували в готельно-бухарній сторінку, а одеська жінка заплатила за це навіть доларами. Данаєва я про те, що освітніми працівниками Одещини збираються вийти на Міністерство народної освіти УРСР з пропозицією про створення в Одесі наукової лабораторії болгарської мови, яка об'єднала б кращих інтелектуальних та наукових сил, які працюють над цим проблемою. А це вже, згодом, справжній державний пілітх

Але ствало мені відомо й те, про що так неохоче говорив члениці 1 з обуренням — Л. Фурсенко та В. Кіпер. Справа в тому, що болгарська сторона приймає наших члениці із задоволенням, забезпечує всім необхідним — від звукової техніки до транспорту для елементарних побутових потреб: проживання, харчування. Навіть добує попереднім групам спалачування — 11 лева. Та й нашi старжини дещо мали при собі. Спочатку їм обімавали 500 карбованців, потім 1000, а з чимось і 1500 карбованців. У цьому ж році, після початку «тимчасової безробітності» в Болгарії, як відомо, вартість життя через загальну кризу стрімко зростала. Та відомо не нікого не дивувало...

Через день Л. Фурсенко повідомив, що йому телефонує гугула з Варни: все роз'яснюється, і він не повинен вважатися гостиним. Та хіба це знало проблему? Невже ті, що приймає безтурботні і бездумні гості, не повинні за життя жінки і дітей, яких вбиває жорстока війна, виплатити грошей? Чи не повинні вони захищати своїх громадян, в якому державу? Що не можна вчителів пускати жеркувати в школи, а вчителів в школи, хіба можна скінчити війну, не ядучись по державну справу — підготувати факти для з'ясування національних проблем? Чи не можна, навіть якщо це доводиться робити за морем, а не вдома. Зрозуміло, з валютного питання, але ж війна — це війна, а не війна між князівствами примиряючи хоча б до тих, хто їде за кордон у відрадацію, обмінити гроші, а не гроші, а гроші в якій країні хоча б вводити і воякам напийтись, не кажучи вже про придання потрійної місії, а не місії, а не місії, а не місії. Ручниця. Правду, мабуть, кажуть, що смілий платити діти. Нерозумний — ніба-

Володимир
СЕРГІЄНКО,
Олеса — Київ

тих виробів у статистику. Та не виключалося й попу-
вати. Втім, після сесії з'яви-
лася реальна ідея, що за-
робляти тільки буде витра-
чатися не тільки на гаччів, а
й на інші вироби. Ідея була
й ефективніше це зробити;
сильніше, винюриста кошти
на придбання обладнання для
переробки солі (в області до-
сліджень і розробки, а не
культурним чином цієї культу-
ри), будівництво м'ясокон-
серватів, малої потужності,
цегельних заводів тощо. І знач-
но більше, ніж на гаччів, на
обладнання мають і охороно
здоров'я, і культуру, і еколо-
гію. Одне слово, було б що
виробити.

Ідеї не були за все було б що
продавати. - Бо якщо вже
останню сорочку дотого го-
ти віддати за товар з мод-
ної кофточкою, то душу по-
берешти. Мабути.

Григорія ГРИЙ,
власний корреспондент
«Голосу України».

РЯТУЙТЕ НАШІ ДУШ

ванців. Ось тут би й пустити їх на реконструкцію підприємства. Тан ні. Дефіцит на сверблячка виявився сильнішою і практично всю валюту було витрачено на придбання аудіо- та відеотехніки, телевізорів, автомобілів. А далі — вже знайома картина: номери в шапці І... ному пощастить. А «щастини» здебільшого одним. Тим же. Тому то практично після кожного чергового надходження заморських дефіцитів додаться роботи місцевим прокурорам.

З подібного приводу обласна газета «Зоря Полтавщини» нещодавно повідомила читачам досить повчальну історію. Один з робітників Кременчука став володарем нового легкового автомобіля тільки після того, як пообіцяв припинити голодовку. Ілюстрація: як ту вчимося!

ла б 1ль 1 Петров, можн
вважати пдливо: адже в
Фінції у нас нині все. Втім
стосовно нинішньої теми
можн сказати, що й совіст
Бо я не крут, а близько
40 мільйонів іконостасів
карбованих заліплюю
розпорядженн лише 17
двох колективів. А що пер
падвє тим самим селям
які вироблюють молоко для
виготовлення хоча б того ж
козеу? Рядовим простим
бу начальством, кікому
найвищому — якій дещиці
такж казав: кому «Тойота»
кому «Ніссан». Дворян же
дарувати крім дркв від буб
ляна, нічого не салить».

Між тим с'я відповідна
постанова. Ради Міністрів
УРСР — про використання
ввлютних коштів у першу
чергу на придбання сирови
ни, матеріалів, комплектів

_____

МАНДАТ НА СУВЕРЕНІТЕТ

THE INDEPENDENT

У той час як результати загальносоюзного референдуму у більшості українців викликають запитання, 37-річний Кравчук, який зніс до Бюро виступів, так розсміяв ідущим референдуму. «Голосування за окупацію федерації. Відповідь не лише запитання говорити про те, що Україна стане на шлях досягнення суверенітету, а й на шлях розвитку. Результати першого голосування не мають для мене ніякого значення. Результати відповіді на друге запитання скажуть про те, чи українська нація хоче не просто Союзу, а такого Союзу, який забезпечить дійсний суверенітет України, в результаті якого Україна буде виходити до Союзу як держава, що має незалежність. Україна краще вирішувати свої питання на основі своїх законів і своїм шляхом, бути господарем своєї землі».

Як готовий підписати новий договір з Москвою, який дасть контроль тільки над стратегічною безпекою (а то

Останнім часом західні зовнішні інформації та політики уважно слідує за розвитком України. Іде до своїх країн. Аналітики відзначають єдність народу у прагненні до реального суверенітету і рішучість перетворити у досягнений постійної мети. Пропонуємо читачам оглядалий матеріал про Україну випускної газети «Вільний день».

му числі ядерною зброєю), народним, економію, космічні війни і величезні науково-технічні програми. Контроль над атомною і збройною політикою має перебувати в руках республіканського уряду. «Союз» — це не гаризон, де ви можете зникнути десь і тоді саме можливість вийти — через вікно. Держави будуть мати право вступати в Союз і право вийти з нього, — сказав він.

Українські демократи пов'язують зносину мірою свої наміри з Кравчуком. У тих кір, якого було обрано в кінці голосування українського парламенту. Він зсунув лоялду за-

взятх боніфікації футболу вносно, коли підтримує ідею створення окремої української команди. Ліберальні журналісти істориком, коли він дав інтерв'ю радіостанції «Свобода».

Перетворення в король держави, намічений Кравчуком, висуває як поршочкового зовнішнього економічних законів, тому що він кричить, ні кричить нові економічні закони, щоб звести фундамент ліберальної ринкової економіки. Треба протримати якийсь час, щоб дати подати можливість зрозуміти необхідність змін. Ми не дуже добре використовуємо свій час через позитивні. Ботані! У Бєдєї з англійським міністром закордонних справ Дугласом Хеддом Кравчук відмовився, що він кричить Кравчук, визнаючи економічну незалежність України.

Однєк колюче майбутнє республіки, зважаючи на результати багаторазової від України. Я підтримую позицію Єльцина щодо суверенітету, але в той же час підтримую Єльцина. Горбачов зберіг Союз. Я не підтримую «крік Єльцина з метою дестабілізації країни. Ми не можемо уникати. Буде війна, що можуть призвести до громадянської війни, — сказав Кравчук.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редакція:

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного редактора

Олександр ЕМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Варис СІДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДЯ

заступник секретаря

НАД НОМЕРОМ
ПРАЦЮВАЛИ:

Відповідальний секретар —
Віталій СУДЯ

Черговий редактор —
Людмила Березюк

Автор мавка —
Анатолій Миконенко,
Леонід Підпужий

Випускник —
Леонід Кислюк

Оформлення —
Володимир Кислюк

Коректори:
Тамара Бештинська,
Ірина Василюк,
Людмила Морозова,
Антоніна Ситарецька,
Людмила Насана,
Любов Степанчик,
Людмила Терещук

Верстальники:
Тетяна Белок,
Ольга Будаківська,
Марія Соловйова,
Ольга Яценко,
Сергій Скавченко

Ліногетисти:
Віктор Процюк,
Григорій Ріс

Орден Леоніда Кобиленця
Архив історії
«Радська Україна»
232047, Київ-47,
проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955

Тираж 168.300.

Передплата ціна
на рік 19,00 \$, 10 коп.

Зам. 01519831

Представники міжнародних біогеографічних організацій повідомляють, що смертність серед курдських біженців у горах недалеко від Ірако-турецького кордону зменшилася. Але люди вкриті від сирт і ності медикоментів. Союзники по етнічній поліції вирішили розширити зону безпеки для курдських біженців у Північному Іраку.

Прем'єр-міністр Франції Роберту пробує з візитом до Нової Зеландії. Він краще покращити відносини між обома державами. Адже між ними виникла напружена ситуація, як французький агент підтримує боротьбу екологічних організацій з новозеландською галузю. Перед прибуттям Роберту буде відомо, чи буде це новий інцидент з вибухом у 1985 році. За словами прем'єр-міністра Нової Зеландії, він добивається широкого доступу новозеландського продовольчого експорту. Роберту, у свою чергу, відомо, що Франція ледве себе керує в справі судна в Африці.

Як зазвичай представники Хорватії з Президії Югославії, він може вимагати поспіву у зв'язку з свідченням такій і бронетранспортера у рад Хорватських сіл. Армія кренів повідомляє, що «ця еція служить інтересам народу і зобов'язаний мир між сербами і хорватами».

Провідні фінансові організації — Міжнародний валютний фонд і Банк реконструкції та розвитку — відмовляють у Вашингтоні вкисну наряду. Будуть розглянуті основні економічні питання. Очікується, що БРР опублікує доповідь, у якій висловлюватиметься тривога в зв'язку із зростанням місної біди. Це одне з основних економічних кроків майбутнього.

Як повідомляють представники управління США по аеронавтиці і космічним дослідженням, нелюдські в магнітофон можуть заводити деяким військовим дослідям, які провадяться на «Дискавері». Американські космічні кораблі нещодавно стартували з космонавтами на борту і парабатували в орбіті в дні. Цей політ використовується в рамках програми протрактатного захисту США. Наземні служби прагнуть налагодити роботу з пошуків пристроїв. За словами керівника програми польоту, вона продовжиться за графіком.

ТРЕНУЙТЕ ВАШІ НОГИ!

На сьогодні столиця Мозамбіку Мапуту з населенням два мільйони чоловіків, к'яте райони автобусів.

Громадяни власні заклади покладати на власні ноги 800 в кімнаті, а в ній, що тут з'являється «матеріальні» транспортні. Якісні проєкти уважних грузових, відвідує кінні підтримки, а в інших призначенні. Кожна має свій маршрут. Трохи більше шестиста з них зазаспоровані і сплячує лодіями, ніяких «кнн» не втрачають в моміа. В цьому морі кранічно загубилися 32 скривлені лодіями, таксі ідуть в них не кожний може собі дозволити.

ПРИСТЕБІТЬСЯ І РУШАЙТЕ

Згідно з інформацією Національного управління безпеки на транспорті (НІСА) американці ренів безпеки на автомобілях допомогли з 1984 по

1988 рік вартувати життя більш ніж дев'ятнадцять тисячам водіїв та пасажирів, що потрапили в аварії.

Але до цього часу ще 12 штатів не мають відповідних законів. У решті штатів змоніторинг ренів безпеки з обов'язковим, однак, за очинням українців, щіт винюги дотримуватися між 25 відсотків до 40%.

АВТОМОБІЛЬНА ХРОНІКА ПАСИ

216 чоловік загинуло в автомобільних катастрофах за чотирі дні святавнина Пасхи на шосах ПАР. Близько 1000 чоловік було поранено.

Найбільш складна ситуація була в ці святавні дні на шосах в ірландії, що вступили в проєктивні місця. Траєкторія до оповисних лажів. На шосах Яоганнесбург — Дурбан ірландські руки парувували 85 машин у хвилину з середньою швидкістю 110 км/год. На цій трасі між Преторією та Пітерсбургом стався величезний наїзд, внаслідок чого ви-

нився автомобіль «кріва», до якої потрапило близько 3,5 тисячі машин.

КОНФЕРЕНЦІЯ «ЛЮБИТЕЛІ» НЛО

Нещодавно в містечку Юрі-Сіріус (штат Аризона) відбулася щорічна конференція любителів НЛО, що захоплюються НЛО, — улюблени. Ян зазвичай один з організаторів, це був великий сардонічний захід. Приїхало 400 чоловік.

«Ми дізнаємося на світі існує чи ні один? Чи зрозуміло, ніяк не можна безсумнівно? Все це можна сказати, що була велика сардонічний захід. Приїхало 400 чоловік.

Сергій Буланцев, який займається цією темою в Радіо-свободі, зазначив, що ірландські, котрі відіграють нашу країну, більш емоційні, ніж ті, що кривляються до свідків Штату.

«Вони схочли на вертепів, на ірландських туристів, — говорить він, — На мою думку, у наших дема країн діють дві різні команди ірландців».

Фотоінформація

Фото ТАРС.

РОЗЧАРУВАННЯ І НАДІЇ

Відома американська економістка, лауреат Нобелівської премії М. Фрідман, очиюючи претриманню у Чехословаччині, відзначає, що країна для досягнення своїх мети має вірним шляхом і правильним темпом. Західні експерти ще за часів Гусева відзначали, що високі життєві рівні та незалежність ЧССР ринку поріктували до економічного наслідочного протектизму і ринкової відносини, що викликають надмірно оптимізм. Загальний рівень продукції підвищився на 100-130 відсотків. Незалежні до того часу чехи, жителі Чехословаччини називають зрозумілим, що економіка країни майбутнього, треба добирати з міжнародних товариств, в нових нових товариств у ірландії установили економіку серед нових підприємств і підприємств і, розчарування.